

P. n. učiteljicam!

— Vpisovanje dijakov, dijakov v enoletno trgovsko šolo, znani »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15, je že pričelo. — Enoletni trgovske tečaj na tem zavodu je odobren tudi od ministrstva in nudi izobrazbo za vsakovrstno pisarniško službo v gospodarskih podjetjih, pri odvetnikih, notarjih, trgovcih itd. Izpričevala služijo tudi kot izkaz dovršene vajenske dobe in poldrugega leta pomočniške prakse, kar je važno za one, ki se žele posvetiti trgovini. Poučujejo samo kvalificirane učne moči, profesorji trgovske akademije. Vsa pojasnila daje ravnateljstvo dnevno v pisarni na Domobranski cesti osebno in tudi pismeno ter razpošilja brezplačno nova šolska naznanila in izvestja. Pišite ponje! Lasten dekliški internat. Hčere in sinovi aktivnih in upokojenih učiteljev imajo popust na šolnini. — Zavod proslavi letos 35 letnico obstoja.

Stanovska organizacija JUU iz izvršnega odbora

Kancelarija
Njegovog Velikanstva Kralja
Beograd, 25 avgusta 1937 god.
Gospodine predsedniče,

Po Najvišem nalogu Kraljevoj Kancelariji je čast izjaviti zahvalnost na toplim željam i izrazima odanosti, podnesenim Njegovom Velikanstvu Kralju, Njegovom Kraljevskom Visočanstvu Knezu Namestniku i Kraljevskom Domu sa godišnje skupštine Jugoslovenskog učiteljskog udruženja u Skoplju.

Za ministra Dvora Načelnik
K. P. Krstić s. r.

Iz društev Vabila

— JUU SRESKO DRUŠTVO V GORNJI RADGONI bo imelo svojo redno letno skupščino v soboto, dne 18. septembra 1937, v Slatini Radencih, z začetkom ob 10. uri.

Na dnevnem redu bodo poleg običajnih točk poročila o banovinski in glavni skupščini ter poročila upravnega in nadzornega odbora, proračun in določitev članarine za prihodnje leto. Eventualno še predavanje tov. Porekarja.

Odbor.

Novosti na knjižnem trgu

Milan Mahkota: OSEBNOST EMILA ADAMIČA,

učitelja in slovenskega skladatelja

Še pred nekaj meseci sem v našem stanovskem listu čital poročila o uspešnih predavanjih tov. Milana Mahkote, ki je obiskoval sreska učiteljska zborovanja in v besedi prikazoval bogati duševni profil nepozabnega in prezgodaj umrlega slovenskega skladatelja Emila Adamiča. Marljivo tov. Milan Mahkota je ta svoja predavanja povezal v knjižico o skladatelju Emilu Adamiču ter jo s posvetilom svojemu nepozabnemu učitelju poslal na naš knjižni trg. S tem se je s pomočjo stanovskega društva JUU za srez Laško, ki je knjižico založilo, na najlepši način oddolžil spominu genija, s katerim je naša slovenska pesem v vseh povojnih letih zadobila razveseljiv razmah in umetniški polet.

Šele s kratkim biografskim orisom in naštevanjem njegove plodovite umetniške dejavnosti, ki je v zgoščenem redu nanizana v tej knjižici, moremo preценiti, kaj sta ime in bogato delo Emila Adamiča pomenili za naše glasbeno življenje. Dejstvo je, da je z mlado in novodobno usmerjeno povojno generacijo, ki je bila zastopnica moderne smeri v našem glasbenem življenju, pa je istočasno znala zajemati tudi iz prvih naših bogate in melodiozne narodne pesmi, slovenska glasbena umetnost zadobila zavidljiv polet. Imena mladih slovenskih skladateljev, kakor: Adamič, Lajovic, Marij Kogoj, Prelovec... so bila vselej tako zvani »železni program« vseh pomembnejših glasbenih dogodkov, a brezdvomno so bile skladbe in pesmi Emila Adamiča vselej številčno najmočnejše zastopane, kar samo potrjuje ugotovitve Milana Mahkote, da je bil Adamič tisti, ki je »položil prebogat dediščino med zaklade naše kulture in da je naš in bo ostal naš, dokler bo naš rod svoj in dokler bo živila glasbena kultura...«

Kolikega pomena je bil življenjski lik tega velikega oblikovalca duše slovenskega rodu za naše kulturno izživljanje, izvemo iz mnogih kritik, kjer se je opetovano poudarjalo, da »zna Adamič od vseh naših najbolje zapeti po slovensko in iz večine njegovih zborov je čutiti voljo, izpolniti to svojstvo« (M. Bravničar). — Ta konstatacija je tudi rdeča nit prikazovanja Adamičeve osebnosti v dostojnem prvcu te vrste tov. Mahkote. Da je svoje delo v obliki »ostre, a majhne fotografije Adamičeve viharne in raznolike življenjske poti« pravilno pojmoval ter ga tu-

di zadovoljivo rešil, mu moremo samo šteti v zaslugi.

Knjižica tov. Mahkote je tudi z ozirom na kronološko metodo zadosti pregledna, razdeljena na sedem poglavij. Preko orisa skladateljeve osebnosti na splošno, nam v prikupni obliki prikazuje njegovo mladost in življenje v domačem krogu, ki je bilo tako važno za skladateljevo poznejšo umetniško rast, ko se je glasbeno vidno udejstvoval že v letih študija na ljubljanskem učiteljskem in poznejšem učiteljevanju v Zagorju in Kamniku. V luči »Novih Akordov« nam osvetljuje nadalje Adamičovo izrazito zborovsko ustvarjanje, ki se pojača s skladateljevim življenjem v Trstu, kjer je učiteljeval in obenem študiral na tamošnjem Tartignijem konservatoriju. Plastičen je tudi opis Adamičevih vojnih let in ujetništva v ruskem Turkestanu. Vpliv daljnega vzhoda na Adamičovo poznejšo orkestralno delo je bil močan, saj je že l. 1925, torej komaj nekaj let po vrnitvi iz tujine, M. Bravničar napisal v Vidmarjevo »Kritiko«, da je koncert pevskega zbora »Glasbene Matice« prinesel »nekaj novega«. Posebno Adamičevim »narodnim po napevih iz Kokošarjeve zbirke je lastno neko posebno žalostno razpoložje, ki ga je Adamič ustvaril s harmonizacijo, podobno nekaterim ruskim koralnim pesmim.«

Z vrnitvijo v domovino je bil Adamič že umetnik zrele moške dobe. Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« in »Trboveljski slavček« sta naši najmočnejši pevski zajednici, ki sta rasti v luči njegovega umetniškega porasta in plodovite umetniške dejavnosti.

Kakšna dobričina je bil Adamič kot profesor na ljubljanskem učiteljskem, to pač najbolje ve oni kader njegovih gojencev, katerim je bil učitelj in umetniški vzornik. Nešteto anekdot o njegovi šaljivi in dobri človeški naravi je še danes ohranjenih.

Kot glasbeni kritik je bil Adamič prodomen duh, šaljiv, okropljen, a zmerom konstruktiven in blagohoten. Tudi v tej luči ga Milan Mahkota prikazuje nad vse prikupno.

Knjižica je lepo opremljena in ilustrirana ter stane za učiteljsko 5 din, za ostale 6 din. Delo se po svoji zaključenosti samo toplo priporoča, pričakovati pa je, da bo naše učiteljsko knjižico pridno kupovalo in s tem nagradilo delo Milana Mahkote in tako obenem počastilo spomin največjega učiteljskega vzornika — Emila Adamiča!

K zaključku čestitam tovarišu Milanu Mahkoti k lepemu in izčrpnemu delu, želim samo, da bi nam še ustvaril dela podobne vrste. Grenka usoda in življenjska tragika skladatelja Marija Kogojja še zmerom čaka oblikovalca, ki naj bi jo prikazal naši javnosti v vsej svoji pretresljivi podobi. Mogoče bo Milan Mahkota naš tovrstni življenjepisec? Sposobnosti za to mu po uspešno ustvarjenem prvcu pač ne manjka!

Lojze Zupanc

PREJELI SMO PRVO ŠTEVILKO »RODITELJSKEGA LISTA«

— Šola in dom sta še danes dva svetova, hoteli bi pa ustvariti iz dveh enot en živ in pristen organizem. —

Pedagoška centrala je vestno izpolnila svojo nalogo ter izdala prvo številko »Roditeljskega lista«, ki naj izpolni vrzel, ki je doslej obstajala v naši poljudno-strokovni literaturi. List ima revialno obliko, obsega pol drugo tiskovno polo poučnih sestavkov za starše ter je opremljen s trpežnim zunanjim ovitkom. Na zunanji strani je preprost napis, pod njim glavica šolskega začelnika in slednjič še kazalo člankov teh njih avtorjev. Po velikosti je nekoliko manjši od »Popotnika«, tisk je snažen in razločen.

Oglejmo si še vsebine objavljenih člankov in sestavkov! Uvodno stran izpolnjuje »Poslanica slovenskim staršem«, kjer pravi urednik G. Šilih, da bo važno mesto prisojeno tudi predlogom, tožbam in nasvetom staršev samih. »List bo vestno beležil vse pojave, ki bi utegnili koristiti ali škodovati pravilnemu in zdravemu razvoju naše dece, poglobljaj bo stike med šolo in domom in opozarjal odgovorne činitelje na njihove dolžnosti do staršev in otrok.« Nato sledi dr. St. Gogolov članek o »Vzgojnih težavah staršev«, kjer govori o posebnostih domače rodilne vzgoje z raznih vidikov. Prisrčno in nad vse razumljivo je napisan dr. Fr. Žgečev članek pod naslovom »Poglavje o vzgojni kazni«, kjer se pisec zavzema na praktičnem primeru za vzgojno učinkovitost »kazni«, nasproti oni običajni, ki je bolj — maščevalne narave. »Jaz Henrika nisem kaznoval. Toda vprav s tem sem dosegel mnogo, česar bi ne bil dosegel s kaznijo nikoli. Ker ga nisem razbremenil zavesti krivde, je moral krivico popraviti sam«, pravi avtor mimogrede. Gospodarsko poučen je tudi članek v obliki razgovora pod naslovom »Šolska umrljivost«, kjer govori dr. Fr. Črnek o vzrokih in posledicah repetentstva v srednjih šolah. Pisec je statistično dognal, da pade v 13 srednjih šolah v Sloveniji 1590 dijakov, in sicer 1277 v nižjih ter 313 dijakov v višjih razredih. To je približno toliko dijakov, kolikor jih imata skupaj novoška in mariborska realna gimnazija. Vsak padli srednješolec velja državo letno 1367 din. Izračunajte, koliko znaša zguba za vse padle učence v Sloveniji! Vmes omenja avtor tudi vzroke teh praznih števil, s kate-

rim bi se naj seznanili poleg vzgojiteljev tudi starši. V zvezi s tem člankom piše Albert Žerjav še o tem »Kako pomagati mladini pri učenju«, kjer razvija nekaj tehtnejših misli o problemu nadarjenosti mladine, izbiri dnevnega časa za učenje ter o ugotovitvi hišnega reda za učečo se mladež, upošteva težke razmere, v katerih živi današnja mladina. E. Deasingerjeva pa je prispevala nekaj misli o »Zapostavljenem otroku«. Nato sledi še razni krajši sestavki, med temi: vzgojni nasveti, zdravstveni nasveti, knjižni kotiček (»Naši mlad. listi« od A. Žerjava) roditeljski pokret itd. Vsebinsko je prav pestra že prva številka in opaziti je, da se je večina sodržnikov skušala približati duševni bližini staršev iz preprostejših slojev. Če bo list tudi nadalje prislunil željam in potrebam vseh naših staršev, se bo krog čitateljev razveseljivo širil iz mest in trgov tudi v — podeželske vasi in hribovske naselbine, kar je tudi želeni ob krsni številki »Roditeljskega lista«. Naj bi postali lahki in mični vzgojeslovni sestavki tudi redno čtivo po naših kmetskih domovih!

»Roditeljski list« se naroča ali neposredno pri Pedagoški centrali ali pa na šolah pri poverjenikih, kjer je možno tudi mesečno odplačevanje (2.50 din) letne naročnine. Učiteljski stan je storil že mnogo najrazličnejših kulturnih uslug in dobrot našemu ljudstvu, zato se nadejamo, da bodo pokazali svojo naklonjenost še nadalje agilni Pedag. centrali in njenemu najnovejšemu glasilu!

—k V kratkem izide v Učiteljski tiskarni nova knjiga Milana Kajča — Tilka. — Je to povest mlade učiteljice, ki jo službena potreba zaneša v zapuščeno prekmursko vas, kjer malone zakopje najlepša leta. O povesti in avtorju sodi urednik g. dr. Jože Pogacnik takole: — »Zopet se kaže v tem delu Vaša zmožnost opazovanja in klenega opisovanja. Zlasti prirodo Slovenske krajine ste znali opisati, da jo mora tudi človek, ki je še ni videl, jasno zreti pred seboj. Tudi življenje teh ljudi ste zajeli nazorno in neprislusno ste vse vpletli v zgodbo.«

V nekaj dneh bo Učit. tiskarna razposlala knjigo na prošnjo avtorja vsem šolam, odnosno učiteljskim, ki ga že zdaj opozarjamo na to aktualno delo, iz katerega sleherne vrste veje resničnost, marsikje tudi krutost, kakor je kruto življenje te ravni.

—k »Gruda«, mesnik za kmetsko prosveto. Izšla je 7. šte. te nad vse zanimive revije za kmetsko mladino, ki jo izdaja Zveza kmetskih fantov in deklet v Ljubljani. Pestra in dobro urejena številka prinaša poleg drugih krajših stvari članek »Fantje in dekleta — v šolo!«, ki poudarja važnost strokovne in splošne izobrazbe za kmetsko mladino, »Zmagoslavne proslave slovenskih vasi« dajejo sliko veličastnih tekem v kmetskem delu. Dalje so poročila o delovanju Društva kmetskih fantov in deklet, zanimiva razprava o denarju, spominski članki o t. Janžetu Novaku, t. Mariji Novakovi in t. nadškofu Jegliču. Za dekleta in žene prinaša ženska rubrika idejni članek »Kmetstva dekleta — dvignimo se!« in mnogo praktičnih stvari za gospodinjce. Tudi skupščini JUU je posvečen krajši članek s sliko predsednika Ivana Dimnika, kjer je poudarjeno delo učiteljstva za dvig naše vasi. List krake lepe slike. Naroča se pri upravi »Grude«, Tavčarjeva ulica 1, in stane letno le 25 din.

—k »Haile Selasiju človeku junaku v borbi z našiminkano etikom in moralo.« se glasi posvetilo brošure: Profilaksa raka maternice (kako se že vnaprej ubranimo raka maternice), ki je pred kratkim izšla v samozaložbi dr. med. Ivo Rakuljič-Zelov, ginekologa v Ljubljani, in se dobi po 5 din v »Učiteljski knjižarni«. — Problem raka vopče in na maternici se posebej je že desetletja trd oreh svetovni medicinski kapacitetam. V strokovni medicinski literaturi so zabeleženi posamezni uspehi, a vendar so številne zdravilne metode raka še vedno golo eksperimentiranje. — Naše stanovsko glasilo ni primerno za podrobno analizo citirane brošure, zato naj navedem le, da je v devetih točkah na strani 21. in 22. srž male in neprecenljive razprave o pobijanju raka. — Enajst kratkih in kremenitih, večinoma samoniklih citatov pod črto jasno dokazuje, da ni pisec samo medicinski strokovnjak, ampak človek-sociolog, ki v globino pozna človekovo dušo in človeško družbo ter se s svojo poljudno razpravo obrača na vso javnost brez ozira na stan. — Naj ne bo vzgojitelj in vzgojiteljice, žene in dekleta, ki bi se ne seznanili z vsebino citirane edinstvene brošure. R. B.

ZA JESEN!

in zimo krasne modne novosti za obleke, plašče, suknje itd. ter

MANUFAKTURA

vseh vrst v ogromni izbiri dobro in poceni kupite

V MANUFAKTURNI TRGOVINI
NOVAK
Ljubljana, Kongresni trg 15
— pri nunski cerkvi —

—k Naše noše. Društvo »Naša skrinja« je izdala album: »Naše noše, naše dečve in naši športniki«. Cena 45 din. — Naroča se tudi v Učiteljski knjižarni. — S tem albumom smo dobili propagandno sredstvo za uveljavljanje domačih narodnih noš z uporabo domačega platna. V dobi, ko se uveljavljajo pobelokranjske in obmejne noše, tako moške kot ženske, ki so izdelane povčini iz domačega platna. V dobi ko se uveljavljajo posebno poletni razne tuje noše, je prav, da se poudari potreba upoštevanja vsega, kar je domače, kar je pristno naše. Če bi prodrla misel načrta izdelanega v tem albumu, tedaj bi naša kopališča in letovišča dobila povsem domače lice, ker bi bila tudi obleka povsem domača. Ker je ideja podana v tem albumu zelo lepa, bi bilo priporočljivo, da si jo osvoje predvsem gospodinjstvo-nadaljevalne dekliške meščanske in tudi višje ljudske šole pri ženskih ročnih delih.

—k Marin Pavlinović: Mihovil Pavlinović i narodni preporod u Dalmaciji od godine 1848—87 u svetlu nepoznatih izvora. Zagreb 1936. — Lastna založba. Cena v platno vezani, 208 strani obsegajoči knjigi je 100 din. Zgodovina narodnega preporoda v Dalmaciji je zelo zanimivo poglavje iz celote borb vseh Jugoslovanov za narodni preporod. Ravno leto 1848. je oni mejnik, ko se je med vsemi Jugoslovani začelo narodno gibanje in probujanje narodne zavesti. Lep doprinos k tej borbi je ravno knjiga Marina Pavlinovića, knjižničarja vseučiliške knjižnice. Knjiga je razdeljena v tri poglavja: Književni rad, kulturni rad in politički rad. Iz navedbe obširne literature, uporabljene pri sestavi gornjega dela se jasno razvidi, da je delo spisano res objektivno in temeljito in more služiti kot dober vir za proučevanje celotnega vprašanja narodnega preporoda v Jugoslaviji. — Knjiga se naroča v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5—

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplovere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

UČITELJI OBRT. NADALJEVALNIH SOLI!

Za učno gradivo v šoli Vam bo najboljši pripomoček krojna knjiga za damске obleke in perilo ter knjiga za moška civilna in uniformska oblačila. Knjigi dobite pri:

Knafelj Alojzij, strokovni učitelj.
Ljubljana, Križevniška ulica.

UČITELJ S 5 LETI SLUŽBE,

ki želi dobiti mesto na višje organizirani šoli v lepem trgu Savinjske doline, naj sporoči čimprej svoj naslov na upravo »Učit. tovariša«.

KASETNE MAPE

za matične liste in druge uradne spise razpošilja založništvo »Fromove stavnice« Pesnica. En gib, odprto — zaprto, brezplačno, trpežno! Zahtevajte vzorec!